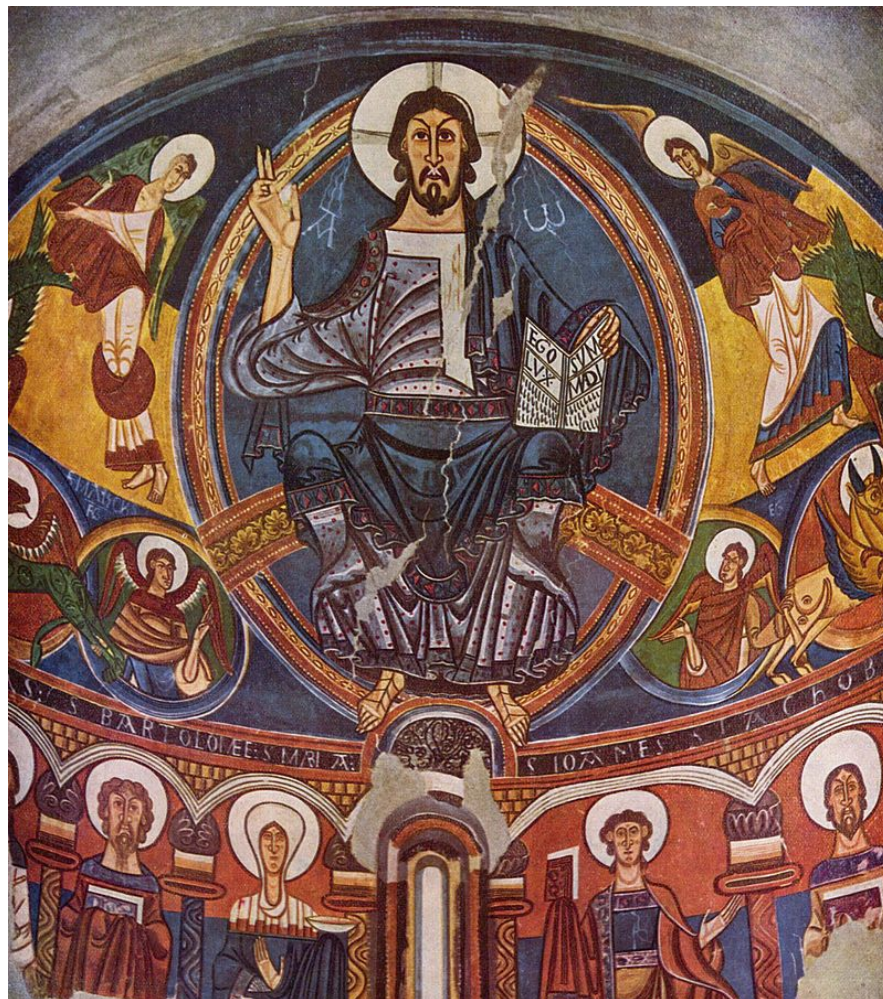

EL VALOR DEL ROMÀNIC

El valor patrimonial històric i artístic de les pintures murals romàniques

Aquesta imatge pot tenir drets reservats

Foto: Pintura de l'absis de l'església de Sant Climent de Taüll
Referència: The Yorck Project: 10.000 Meisterwerke der Malerei.
DVD-ROM, 2002. ISBN 3936122202.
Distributed by DIRECTMEDIA Publishing GmbH.

Nom alumne/a:	
Grup / Matèria:	
Data:	

1. INTRODUCCIÓ

L'art Romànic és aquell estil artístic desenvolupat a l'Europa Occidental durant el període ubicat entre els segles X i XIII. Es caracteritza per la seva temàtica religiosa, i per predominar-hi l'antinaturalisme i el simbolisme. És una font iconogràfica important per a conèixer l'època, ja que reflecteix la societat feudal i rural del moment en el qual es va desenvolupar. La seva funció principal va ser didàctica i l'educativa.

A Catalunya tenim una molt bona representació de l'Art Romànic que durant el primer terç del segle XX es va veure en perill, per l'afany d'alguns col·leccionistes que pretenien comprar les obres i endur-se-les del país. Així doncs, des de la Mancomunitat de Catalunya es van dur a terme diferents estratègies per salvaguardar aquest patrimoni i que no sortís del territori. Però tots els esforços i la gran inversió que s'hi va esmerçar, estaven justificats?:

- Fins a quin punt es podia considerar valuós el conjunt de les pintures romàniques de Catalunya ?
- Quin valor podia tenir cadascuna d'elles com exemplar únic?
- Què tenien de particular en relació a les d'altres territoris?
- Per què hi tenien tant d'interès els col·leccionistes estrangers?
- Quin era el valor econòmic i patrimonial de les pintures, segons la Junta de Museus?

L'any 1919 la Junta de Museus de Barcelona va redactar el projecte per a l'adquisició, l'arrencament, el trasllat i la instal·lació al Museu d'Art i d'Arqueologia de Barcelona (a l'actualitat, el Museu Nacional d'Art de Catalunya) de les pintures murals romàniques de Catalunya. Per tal de complementar la necessitat de l'execució del projecte es va adjuntar un dictamen tècnic sobre els deu exemplars pictòrics romànics més destacats.

Ens aproximarem a aquest "Dictamen Tècnic"¹ i hi aplicarem una mirada específica per tal de conèixer tots els punts de vista des dels quals es varen valorar les pintures murals romàniques catalanes i donar resposta a les preguntes que hem plantejat.

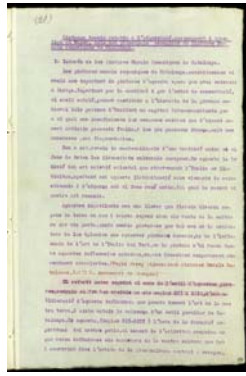
¹ Dictamen: Judici o opinió que s'emet sobre alguna cosa (definició segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans)

2. FEM LA RECERCA

2.1. Coneixem el document

En primer lloc, busqueu el document a l'aplicació informàtica [ANC@ula](#) seguint les següents pautes i, a continuació, llegiu-lo atentament per respondre les preguntes que trobareu als següents apartats.

- Trieu l'opció "cercar per camps"
- On posa "codi", anoteu el número de Codi doc. I premeu "cerca"
- Com a resultat de la cerca apareix el títol de document i clicant-hi s'obre la fitxa descriptiva.
- A la part inferior teniu l'accés a la imatge ampliada. Cliqueu-hi a sobre per poder accedir al document amb més detall.

	<p>Dictamen tècnic relatiu a l'adquisició, arrencament i trasllat al Museu, dels deu principals exemplars de Pintures Murals romàniques de Catalunya.</p> <p>Referència: ANC1-715-T-2281. Codi doc ANC@ula: 4164</p>
--	--

2.2. El valor de les pintures murals romàniques catalanes com a conjunt

Realitzeu les següents activitats proposades per tal de conèixer la ubicació original de les esglésies catalanes decorades amb pintures murals romàniques i, així, aprofundir en el seu valor com a conjunt.

- Localitzeu al document el nom de les esglésies romàniques en les quals es conservaven les pintures murals romàniques. Tot seguit, anoteu els seus noms:

Cal tenir en compte que només les pintures d'algunes esglésies que heu anotat al vostre llistat varen ésser adquirides, arrencades i traslladades per iniciativa de la Junta de Museus durant el període entre 1919 i el 1923.

- Marqueu-les a la vostra llista. Per realitzar aquesta tasca, podeu consultar el web del [Museu Nacional d'Art de Catalunya](#) ja que és aquí on es conserven les pintures a l'actualitat ²:
- A continuació, busqueu a on es troben cadascuna d'aquestes esglésies que heu marcat i anoteu la seva localització en la següent graella:

ESGLÉSIA	MUNICIPI	COMARCA

---

² Observareu que el títol del document ens indica que el Dictamen tractarà sobre 10 exemplars de pintures; però vosaltres en marcareu 11 a la llista. Això ens indica com un projecte inicial es va transformant durant el desenvolupament de la seva execució.

- Determineu la localització de cadascuna de les esglésies romàniques al següent mapa i doneu resposta a les qüestions que trobareu a continuació:

- Observeu i digueu en quin punt del territori es concentren la major part de les esglésies.

- Descriviu com és el territori on es troben aquestes, indicant si es troben ubicades en un context rural o urbà, de muntanya o marítim, etc.

- Llegiu el següent text i responeu la qüestió que trobareu a continuació:

“En primer lloc, cal tenir en compte que la Marca Hispànica de llavors té poc a veure amb la Catalunya moderna i que ciutats com Barcelona, tot i ser interessants, són lluny de ser els centres polítics, econòmics, culturals o artístics no ja d’avui, sinó fins i tot dels darrers segles gòtics. Per contra, viles i monestirs situats en indrets com els Pirineus podien ser focus religiosos i artístics, com ara la Seu d’Urgell o el comtat de Pallars. Els poderosos comtes de Pallars són al darrere d’encàrrecs tant interessants com les pintures de Sant Pere del Burgal. De fet, hi ha raons sòlides per suposar que les pintures de Pedret o del Burgal podien tenir la mateixa qualitat que les de Vic, Barcelona o Ripoll”

ESPAÑOL, Francesca; YARZA, Joaquín. El romànic català. Mabresa: Angle Editorial, 2007. Pàgines 187-188

- Segons aquest text, quina seria la justificació de que trobem les esglésies romàniques i les seves pintures murals en les zones del territori que heu assenyalat a les anteriors activitats?

- Finalment, al document es parla “d’important nucli” i/o “conjunt” de pintures romàniques com a argument per posar-les en valor. Després de la realització de les anteriors activitats, creieu que és una argumentació vàlida? Perquè?

2.3. El valor de les pintures murals romàniques com a exemplars únics

Per tal de conèixer les característiques que descriuen i ens permeten interpretar l'art romànic, escolliu alguna de les pintures que heu treballat a l'anterior apartat i tot seguit, elaboreu la següent [fitxa per a la identificació i anàlisi d'obres pictòriques](#)³.

L'objectiu serà reconèixer en una obra específica totes aquelles característiques o elements que la fan única en el seu estil artístic.

2.4. El valor del Romànic català en relació amb altres exemplars de Romànic d'altres territoris

Al Dictamen Tècnic de la Junta de Museus, també es parla de les pintures romàniques d'altres territoris. Responeu les següents preguntes que trobeu a continuació:

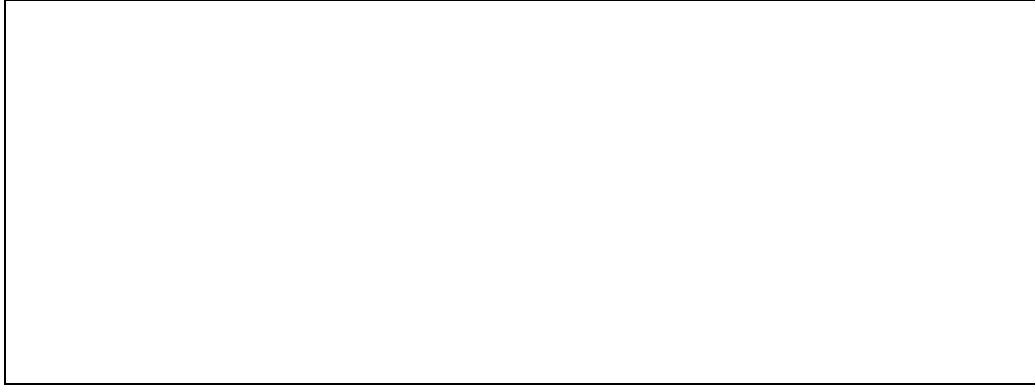
- Quin argument fa servir al Junta de Museus per a reforçar el valor de les pintures catalanes respecte les pintures d'altres territoris?

- Quin criteri per a la conservació de les pintures romàniques s'havia fet servir a França?

---

³ [Pautes per omplir la fitxa](#)

- Com s'argumenta la impossibilitat de fer servir l'estratègia francesa amb les pintures romàniques catalanes?

2.5. El valor de les pintures romàniques en relació al col·leccionisme estranger

- Quines pintures varen ésser arrencades i venudes a l'antiquari estranger conegut com a Vincent Pollak? On es troben a l'actualitat?

- Creieu que el fet que es valoressin a l'estranger les pintures catalanes va provocar la necessitat de posar-les en valor, també, a Catalunya? Justifiqueu la vostra resposta.

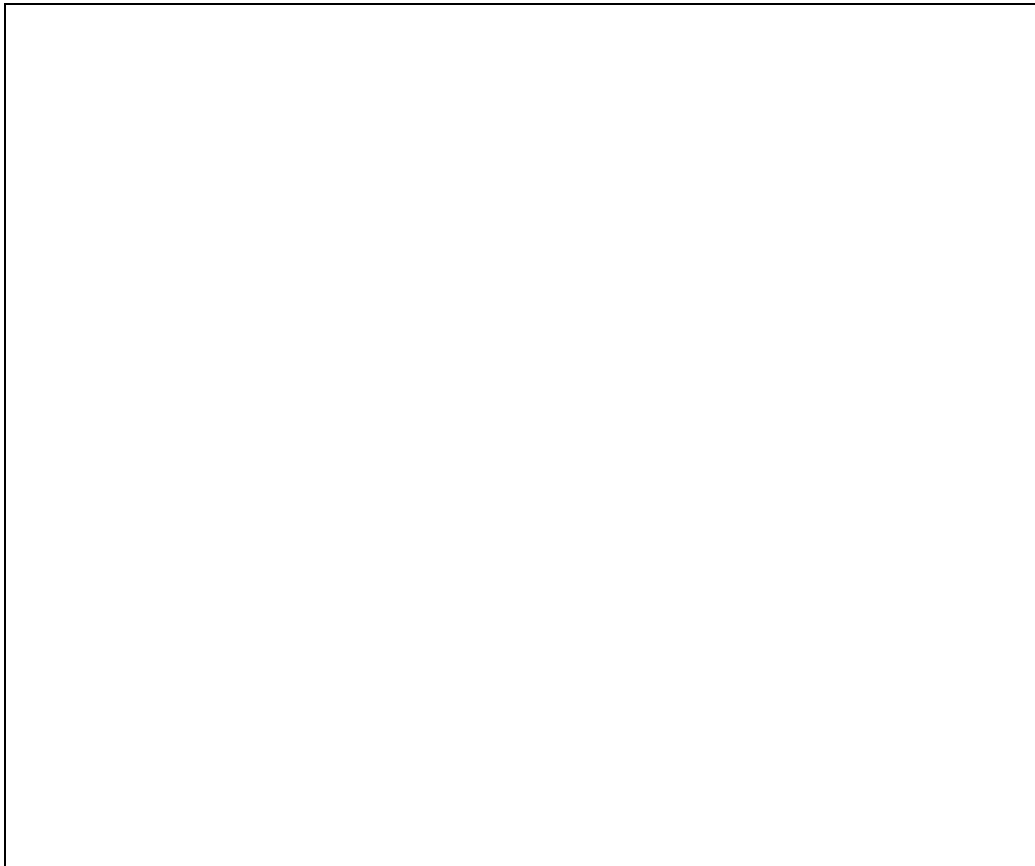

2.6. El valor econòmic de les pintures segons la Junta de Museus de Barcelona al 1919

- Quins criteris es varen seguir per proposar el preu de les obres pictòriques?

- Fins a quin punt creieu que el patrimoni històric i artístic pot ésser taxat econòmicament? Justifiqueu la vostra resposta.

3. REFLEXIONS SOBRE EL VALOR PATRIMONIAL

Llegiu la següent definició de patrimoni cultural³ i realitzeu l'activitat que us proposem a continuació:

“El patrimoni cultural és el conjunt de tots aquells béns mobles o immobles relacionats amb la història i la cultura que pel seu valor històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, etnològic, documental, bibliogràfic, científic o tècnic mereixen una protecció i una defensa especials, i dels béns immaterials integrants de la cultura popular i tradicional i les particularitats lingüístiques”.

Escriviu una reflexió personal a mode de conclusió sobre el valor patrimonial de les pintures per tal de donar resposta a les preguntes que es plantejaven a l'inici i doneu la vostra opinió. Mereixia la pena tot aquest esforç?

---

³ Definició estreta de TERMCAT. Disponible a: <http://www.termcat.cat/es/Cercaterm/Fitxes/>